

Analyse

Tilbagetrækningsreformens betydning for beskæftigelsen

Maj 2016

Analysens hovedkonklusioner

- I maj 2011 blev der indgået en aftale om senere tilbagetrækning¹. Aftalen indeholder en fremrykning af den tidligere vedtagne højere efterløns- og tilbagetrækningsalder. Som følge af aftalen hæves efterlønsalderen gradvist med et halvt år om året i perioden 2014 til 2017 så efterlønsalderen er 62 år i 2017.
- Beskæftigelsesfrekvensen stiger i takt med efterlønsalderen, således at det fald i beskæftigelsen, der ses umiddelbart ved efterlønsalderen, nu sker senere med den højere efterlønsalder, og at de berørte personer stort set fastholder deres arbejdsmarkedstilknytning frem til den nye, højere efterlønsalder.
- Effekten ses både hos mænd og kvinder, der begge fastholder en høj tilknytning til arbejdsmarkedet i de årgange, der er berørt af den højere efterlønsalder. Effekten er lidt større for kvinder end for mænd, hvilket givetvis skyldes, at kvinder i højere grad end mænd trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet, når de når efterlønsalderen.
- Virkningen ses på stort set alle uddannelsesniveauer, men størrelsen af effekten varierer afhængig af uddannelse. Beskæftigelsesfrekvensen er især steget for personer med grundskole, erhvervsfaglig eller kort- og mellemlang videregående uddannelse, hvorimod effekten er mindre udpræget blandt personer med gymnasiale uddannelser. For gruppen af personer med en lang videregående uddannelse er der ingen væsentlig effekt, hvilket dog afspejler, at denne gruppe generelt træder senere tilbage fra arbejdsmarkedet.
- Samlet set tyder analysen på, at den højere efterlønsalder i vidt omfang fastholder de omfattede personer på arbejdsmarkedet frem til efterlønsalderen, og dermed har øget beskæftigelsen betydeligt blandt de 60-62 årige.
- Der er samtidig ikke tegn på, at tilbagetrækningsaftalen har medført markant flere nedslidte på arbejdsmarkedet. Der er således ingen markante stigninger i andelen af en årgang, som er på førtidspension eller i ressourceforløb, er i fleksjob eller på ledighedsydelse eller er på sygedagpenge eller i jobafklaringsforløb.

¹ Aftalen blev indgået mellem Regeringen (Venstre og Konservative), Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre. Udmøntningen af aftalen blev vedtaget af Folketinget den 21. december 2011.

Senere efterløns- og folkepensionsalder

Aftalen om senere tilbagetrækning indebærer, at forhøjelserne af efterløns- og folkepensionsalderen vedtaget i Velfærdsaftalen i 2006 fremrykkes med 5 år. Efterlønsalderen hæves gradvist med et halvt år om året i perioden 2014 til 2017, så efterlønsalderen er 62 år i 2017. Det berører personer født efter 1953. Samtidig forkortes efterlønsperioden fra fem til tre år. Folkepensionsalderen hæves tilsvarende med et halvt år om året fra 2019 til 2022 til 67 år. Derefter sker der en fortsat gradvis stigning i efterløns- og folkepensionsalderen efter danskernes levetid.

Ændringen i efterlønsordningen indebærer endvidere, at alle efterlønsmodtagere får den maksimale dagpengesats i hele perioden, mens modregningen af pensionsformue bliver skærpet. Personer med store pensionsformuer får hermed en lavere sats. Samtidig indebar aftalen en mulighed for i en 6-måneders periode i 2012 at få udbetalt efterlønsbidraget skattefrit.

Virkning på beskæftigelsesgraden

Analysen følger seks grupper af personer – såkaldte kohorter – som grundet tilbagetrækningsaftalen har forskellig efterlønsalder. Arbejdsmarkedstilknytningen måles i analysen ved beskæftigelsesfrekvensen for kohorterne i årene umiddelbart før og efter efterlønsalderen, dvs. i den periode, hvor personerne i kohorterne er 59-62 år.

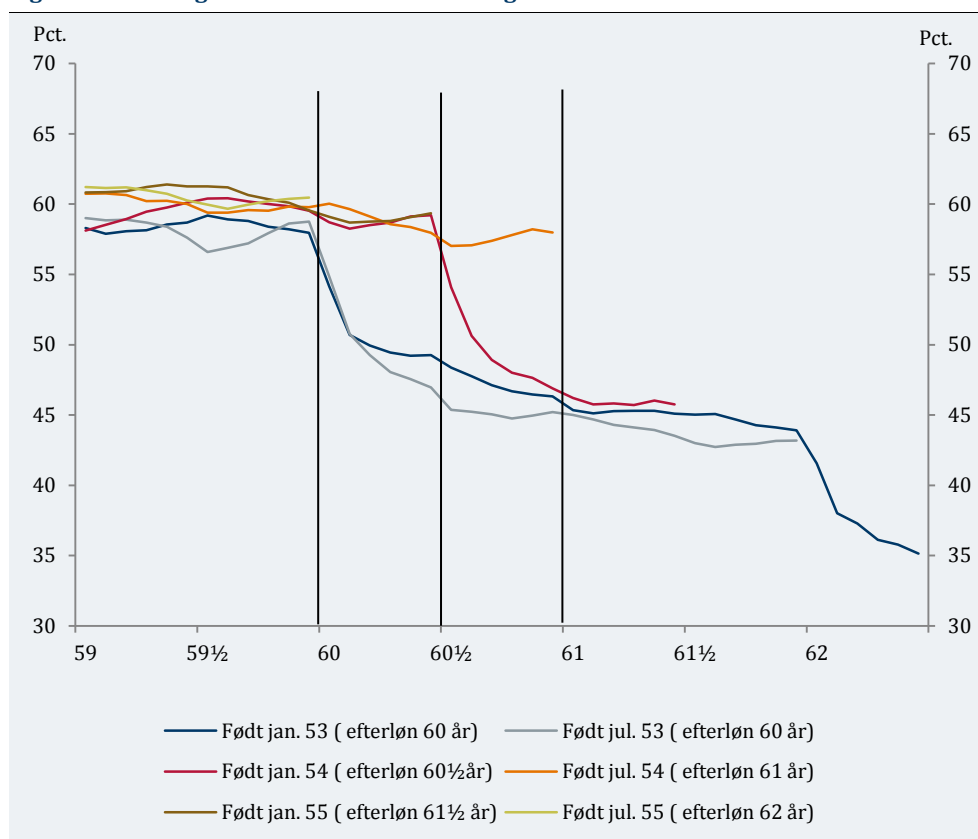
Analysen viser, at beskæftigelsesfrekvensen stiger for de lønmodtagere, der berøres af tilbagetrækningsreformen. For de årgange, der har en efterlønsalder på 60 år (født i 1953), er der en klar tendens til, at beskæftigelsesfrekvensen falder forholdsvis meget i månederne umiddelbart efter, at de er fyldt 60 år. Den første gruppe, der har fået hævet deres efterlønsalder til 60½ år (født i januar 1954), opretholder i vidt omfang deres beskæftigelsesfrekvens efter de er fyldt 60 år, og har målt de fem sidste måneder inden personer kan overgå til efterløn² en beskæftigelsesfrekvens 9,5 pct.point højere end personer født i 1953. Ved efterlønsalderen på 60½ år falder arbejdsmarkedstilknytningen dog også for denne gruppe, og er omkring 61-årsalderen på omtrent samme niveau som personer født i 1953, jf. figur 1.

Samme billede tegner sig for de grupper, som har fået rykket deres efterlønsalder til henholdsvis 61 og 61½ år, idet beskæftigelsesfrekvensen er forholdsvis høj et halvt år før, de når efterlønsalderen sammenlignet med tidligere årgange. Den gennemsnitlige forskel i beskæftigelsesfrekvensen viser en stigning i beskæftigelsesfrekvensen for henholdsvis 60½-årige og 61-årige på ca. 9 pct.point og ca. 13 pct.point set i forhold til personer født i 1953.

Alt i alt tyder disse analyser således på, at de personer, der har fået hævet efterlønsalderen, altovervejende fortsætter i beskæftigelse frem til den forhøjede efterlønsalder.

² Effekterne er i analysen generelt målt ved gennemsnittet i de fem måneder før efterlønsalderen.

Figur 1. Beskæftigelsesfrekvens for 59-62 årige født 1953-1955

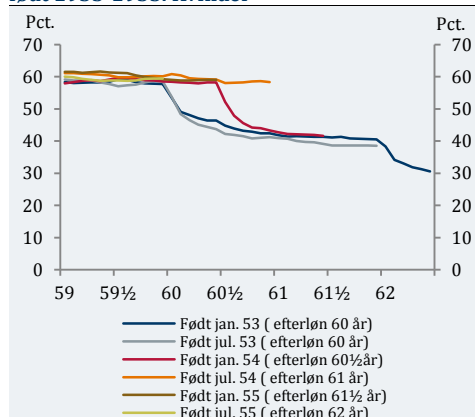
Anm: Analysen er lavet for kohorter, der er lønmodtagere og født i januar og juli i de pågældende år.
 Kilde: Egne beregninger på Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og lovmodellens datagrundlag.

Beskæftigelseseffekten for mænd og kvinder

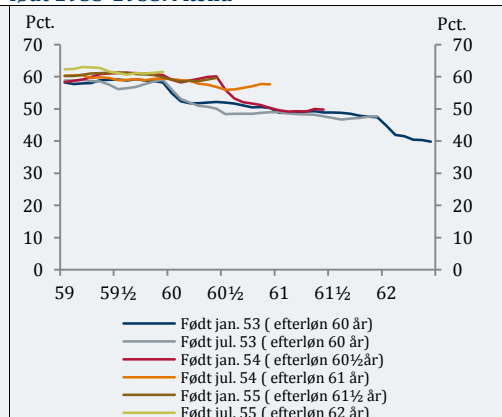
Tilbageføringsreformen har øget beskæftigelsesfrekvensen for både mænd og kvinder, men da kvinder generelt trækker sig tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet end mænd, er effekten størst for kvinder, *jf. figur 2 og 3*.

Tilbageføringsreformen har således bidraget til en gennemsnitlig højere beskæftigelsesfrekvens hos 60-årige kvinder på godt 17 pct.point og hos 60-årige mænd på knap 8 pct.point, som kan gå på efterløn som 61-årige, målt i forhold til årgang 1953, som kunne gå på efterløn som 60-årige.

Figur 2. Beskæftigelsesfrekvens for 59-62 årige født 1953-1955. Kvinder

Figur 3. Beskæftigelsesfrekvens for 59-62 årige født 1953-1955. Mænd

Anm: Analysen er lavet for kohorter, der er lønmodtagere og født i januar og juli i de pågældende år.
 Kilde: Egne beregninger på Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og lovmodellens datagrundlag.

Beskæftigelseseffekten for forskellige uddannelsesniveauer

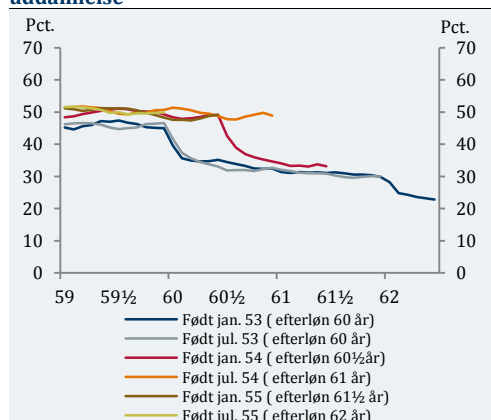
Tilbageføringsreformen har tydelig effekt for 60- og 61-årige med enten grundskole, erhvervsfaglig, kort- eller mellemlang videregående uddannelse, *jf. figur 4, 6, 7 og 8.*

Tilbageføringsreformen fra arbejdsmarkedet udskydes, hvilket har bidraget til de markant højere beskæftigelsesfrekvenser for 60-årige. Der er mindre effekt blandt personer med en gymnasial uddannelse og ingen væsentlig effekt for personer med en lang videregående uddannelse, hvilket blandt andet skal forklares med, at disse uddannelsesgrupper generelt set trækker sig senere tilbage, og kun i mindre omfang har benyttet efterlønsordningens mulighed for tidlig tilbageføring.

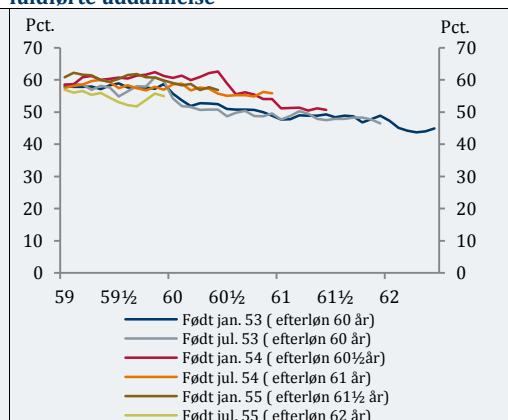
Det er navnlig blandt 60-årige med grundskole som højst fuldførte uddannelse, at beskæftigelsesandelen er steget markant for personer født i 1954 eller senere i forhold til personer født i 1953. Blandt disse personer ses en stigning på knap 17 pct.point. Beskæftigelsesfrekvensen for 60-årige personer med erhvervsfaglige uddannelser samt mellemlange videregående uddannelser er også steget i betydeligt omfang – med henholdsvis godt 12 pct.point og godt 14 pct.point.

For personer med korte videregående uddannelser som højst fuldførte uddannelse, er beskæftigelsesfrekvensen steget med 13 pct.point i forhold til personer født i 1953, mens effekten for personer med en gymnasial uddannelse som højst fuldførte uddannelse er noget lavere på omkring 6 pct.point. Personer med en lang videregående uddannelse synes nærmest ikke at være påvirket af tilbageføringsreformen, hvilket dog skal forklares med, at de generelt har en høj beskæftigelsesfrekvens efter efterlønsalderen.

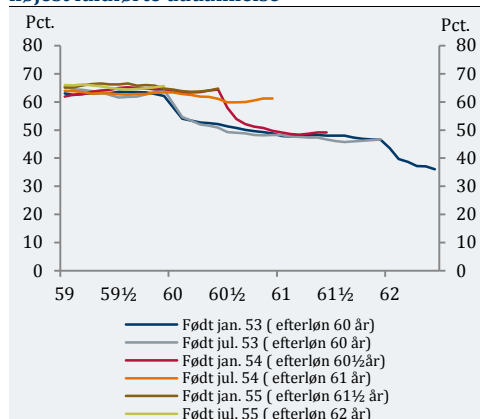
Figur 4. Beskæftigelsesfrekvens for 59-62 årige født 1953-1955. Grundskole som højst fuldførte uddannelse

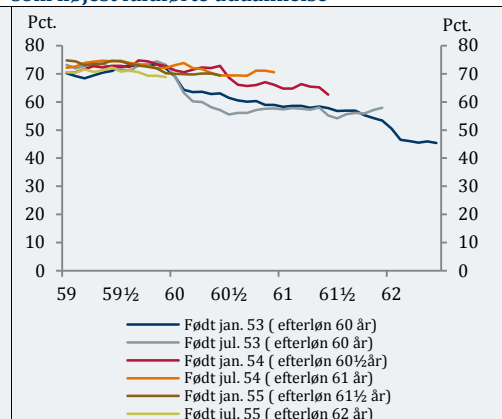
Figur 5. Beskæftigelsesfrekvens for 59-62 årige født 1953-1955. Gymnasial uddannelse som højst fuldførte uddannelse

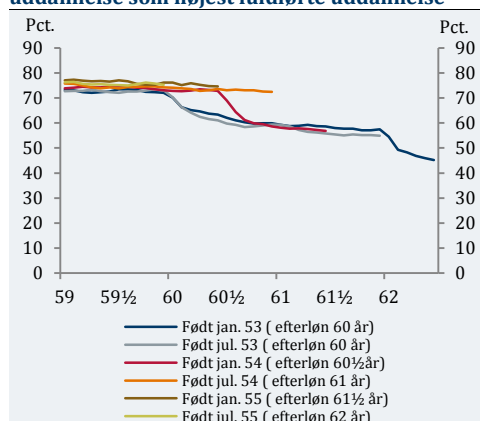
Figur 6. Beskæftigelsesfrekvens for 59-62 årige født 1953-1955. Erhvervsfaglig uddannelse som højest fuldførte uddannelse

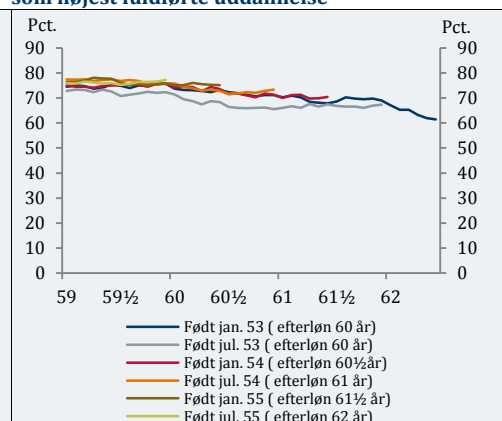
Figur 7. Beskæftigelsesfrekvens for 59-62 årige født 1953-1955. Kort videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse

Figur 8. Beskæftigelsesfrekvens for 59-62 årige født 1953-1955. Mellemlang videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse

Figur 9. Beskæftigelsesfrekvens for 59-62 årige født 1953-1955. Lang videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse

Anm: Analysen er lavet for kohorter, der er lønmodtagere og født i januar og juli i de pågældende år.

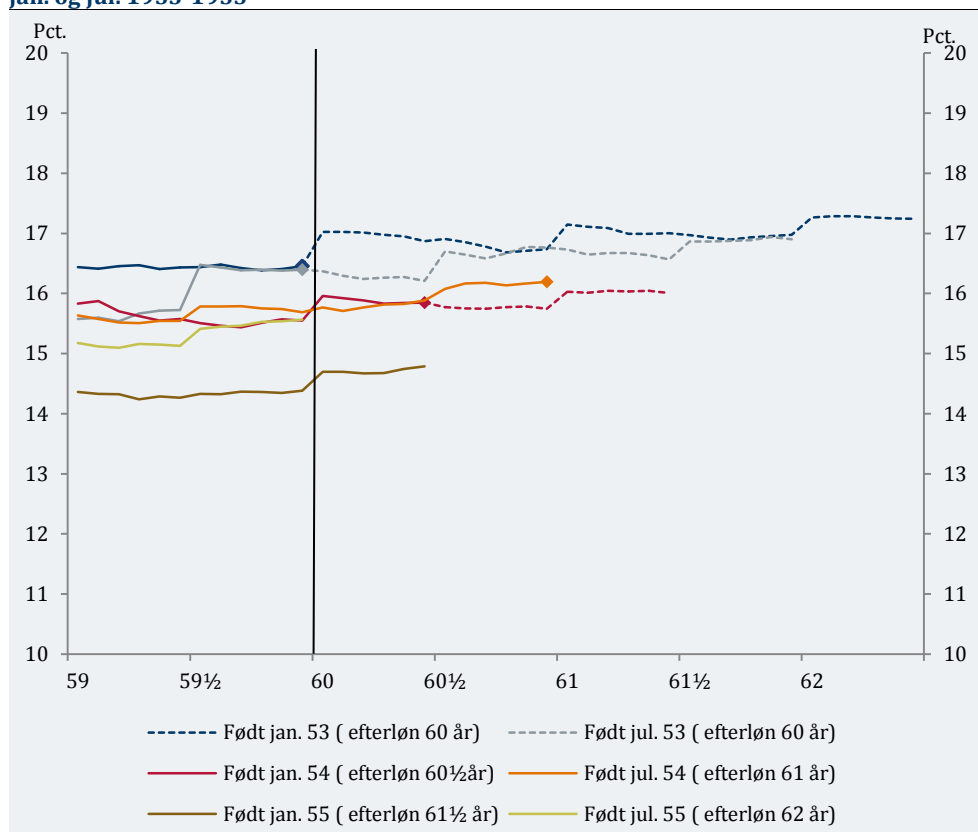
Kilde: Egne beregninger på Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og lovmodellens datagrundlag.

Udviklingen i overgangen til sygedagpenge, førtidspension og fleksjob

Der er en stigende tendens til, at flere i en årgang modtager førtidspension eller er i ressourceforløb, jo ældre de bliver, men stigningen er moderat, *jf. figur 10*.

Førtidspensionister kan ikke overgå til efterløn, men vil i stedet forblive på ydelsen frem mod pensionsalderen.

Figur 10. Førtidspensionsfrekvens (inkl. ressourceforløb) for 59-62 årige født hhv. jan. og jul. 1953-1955

Ann: Markeringen på kurverne angiver måneden inden personen når sin efterlønsalder. Førtidspension tæller også personer i ressourceforløb. Analysen er lavet for kohorter, der er lønmodtagere og født i januar og juli i de pågældende år. Der er således tale om ca. 1/12 af en fuld fødselsårgang, hvorfor frekvensen er forholdsvis følsom over for små forskelle i antallet i hver årgang, som modtager førtidspension eller er i ressourceforløb.

Kilde: Egne beregninger på Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og lovmodellens datagrundlag.

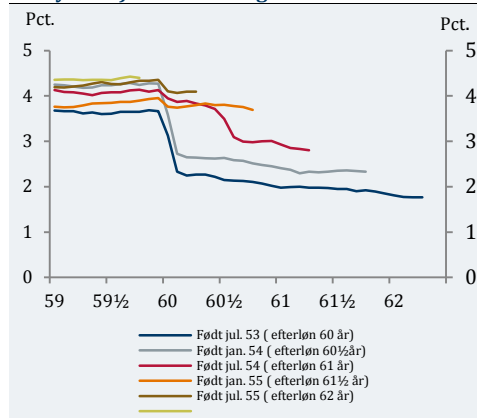
Der er heller ikke tegn på, at efterlønsreformen har medført markant flere tilkendelser til fleksjob eller markant flere personer, som modtager sygedagpenge eller er i jobafklaringsforløb.

Personer i fleksjob og på ledighedsydelse udviser generelt samme adfærd som personer i ordinær beskæftigelse, idet de i høj grad bliver på arbejdsmarkedet indtil de når efterlønsalderen, hvor de kan have mulighed for at trække sig tilbage på fleksydelse, *jf. figur 11*.

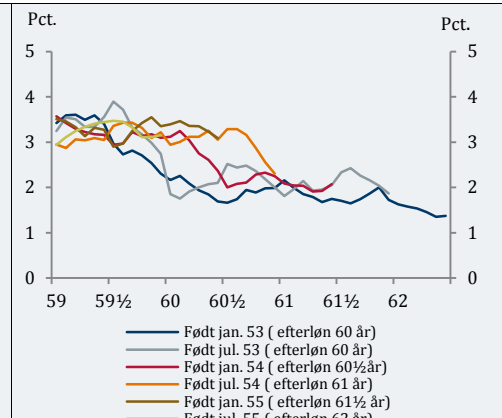
Blandt sygedagpengemodtagere og personer i jobafklaringsforløb er der heller ikke tendens til markante stigninger som følge af forhøjelserne af efterlønsalderen, *jf. figur 12*.

Derimod har antallet af sygedagpengemodtagere en faldende tendens omkring et halvt år før efterlønsalderen, uanset hvad efterlønsalderen er. Den faldende tendens frem mod efterlønsalderen kan blandt andet være påvirket af, at det ikke er muligt at overgå direkte fra sygedagpenge til efterløn, idet man skal stå fuldt til rådighed inden overgang til efterløn. Oftest er man på sygedagpenge i forbindelse med et ansættelsesforhold.

Figur 11. Fleksjobordningsfrekvens (inkl. ledighedsydelse) for 59-62 årige født 1953-1955.

Figur 12. Sygedagpengefrekvens for 59-62 årige født 1953-1955.

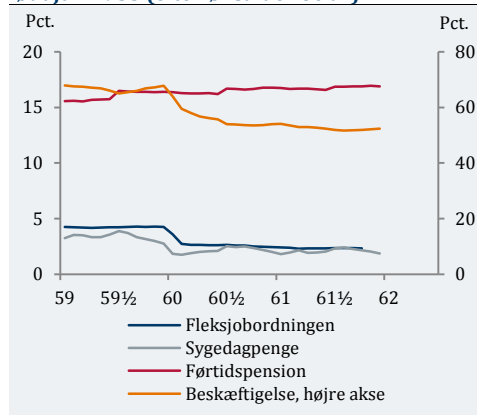

Anm: Forløbsdatabasen DREAM har ikke registerdata for fleksjobordningen siden 1. maj 2015, og derfor indgår der ikke data for maj og juni 2015 i figuren for fleksjob. Fleksjob måler både personer i fleksjob og på ledighedsydelse, mens sygedagpenge både måler personer med sygedagpenge og i jobafklaringsforløb. Analysen er lavet for kohorter, der er lønmodtagere og født i januar og juli i de pågældende år.

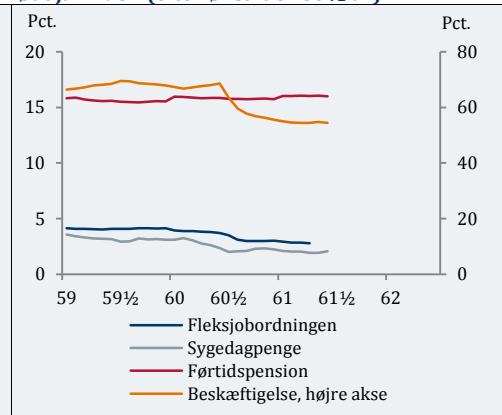
Kilde: Egne beregninger på Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og lovmodellens datagrundlag.

Ses beskæftigelse og ydelser i sammenhæng, er det overordnede billede, at efterlønsalderen har væsentlig betydning for, hvornår man trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet, mens den ikke har stor indflydelse på det samlede billede af adfærden omkring efterlønsalderen. Forhøjelsen af efterlønsalderen medvirker således til en udskydelse eller forlængelse af arbejdsmarkedsadfærden omkring tilbagetrækningstidspunktet, jf. figur 13 og 14.

Figur 13. Frekvens forfordeling for 59-62 årige født juli 1953 (efterlønsalder 60 år).

Figur 14. Frekvens forfordeling for 59-62 årige født jan 1954 (efterlønsalder 60½ år).

Anm.: Se anmærkninger til figur 1, 10, 11 og 12.

Kilde: Egne beregninger på Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og lovmodellens datagrundlag.